

26.880 stempels per maand voor de democratie

'Wahlbeobachtungen' van Krijn Thijs

Achtergrond - 22 september 2009

"Het lijkt hier wel de parlementariërs tegen de ambtenaren", zegt Krijn Thijs, wetenschappelijk medewerker van het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA). Hij is voor de Deutsche Akademische Austauschdienst (DAAD) waarnemer van de Duitse verkiezingen en bezocht met vijftien internationale promovendi de Bondsraad, de Duitse Eerste Kamer.

Wat heb je vandaag waargenomen?

"Bureaucratie", zegt Thijs vanuit een Berlijnse kappersstoel. Daar laat hij nog gauw even zijn haar knippen omdat hij bij de officiële programmaonderdelen goed voor de dag wil komen. "We waren vanmorgen in de Bondsraad, de vertegenwoordiging van de zestien Duitse deelstaten. De Duitse Eerste Kamer, zeg maar. Dat is een hele logge bureaucratische organisatie."

Hoe komt dat?

"Omdat al die zestien deelstaten hun eigen regeringen hebben en hun eigen bureaucratie en die moeten allemaal samen alle Duitse wetten nog eens beoordelen die door de Bondsraad, de Tweede Kamer, zijn aangenomen. Dat leidt tot zestien schaduwbureaucratieën. Onvoorstelbaar ingewikkeld."

Kun je daar een voorbeeld van geven?

"We waren vanmiddag bij Bernd Müller, die voor de vertegenwoordiging van Noordrijn-Westfalen in Berlijn werkt. Hij rekende ons het volgende voor: de leden van de Bondsraad - de minister-presidenten en een aantal ministers van de deelstaten - komen één keer per maand samen. Dan moeten ze op één ochtend gemiddeld over tachtig wetten beslissen.

Die zijn de weken daarvoor in alle zestien deelstaten voorgekookt. Gemiddeld zijn er drie ministeries bij één wetsvoorstel betrokken. En op elk ministerie gaat zo'n wet door zeven bestuurslagen.

Dat betekent dat in totaal 26.880 keer iemand een stempel zet voor die wetten door de Bondsraad komen. In één maand. Voor tachtig wetten, die ook al door de

Bondsdag zijn gegaan. Moet je je eens voorstellen."

Waar leidt dat toe?

"Volgens Müller is het voordeel dat beslissingen in Duitsland breed worden gedragen en dat extreme besluiten bijna geen kans maken. Dat was natuurlijk ook de bedoeling toen na de Tweede Wereldoorlog het Duitse federale stelsel werd opgezet.

Maar het nadeel is dat het erg lang duurt voordat de beslissingen zijn genomen. Een Canadese promovendus, zelf dus ook opgegroeid in een federaal land, concludeerde dat de Duitse democratie wel een strijd lijkt van de parlementariërs in de Bondsdag tegen de ambtenaren die de beslissingen van de Bondsraad voorbereiden. We hebben met onze groep nog een tijd gediscussieerd over hoe democratisch dat is."

En? Hoe democratisch is dat?

"Daar zijn wij in de groep niet uitgekomen. Maar de Duitsers discussiëren zelf al jaren over een hervorming van hun federale stelsel. Want de Bondsraad kan beslissingen van de Bondsdag blokkeren, als de oppositiepartijen bijvoorbeeld een meerderheid hebben in de raad. Dat gebeurt wel eens na deelstaatverkiezingen. En dan zit het Duitse bestuur soms muurvast.

He, maar ik moet er weer vandoor. We krijgen een rondleiding door de regeringswijk. Tot morgen!

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/3382/26880-stempels-per-maand-voor-de-democratie>